

SPRAWOZDANIE Z XXXII ZJAZDU NAUKOWEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA GEOLOGICZNEGO W TATRACH I NA PODHALU

*Compte Rendu de la XXXII Réunion Scientifique de la Société
Géologique de Pologne dans la région des Tatras
et de Podhale*

W dniach 3—7 września 1959 r. odbył się w Zakopanem XXXII zjazd naukowy Polskiego Towarzystwa Geologicznego.

Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był prof. dr W. G o e t e l. Organizacja zjazdu spoczywała w rękach wiceprzewodniczących prof. dra E. P a s s e n d o r f e r a i prof. dra S. S o k o ł o w s k i e g o oraz sekretarza Komitetu dra Z. K o t a ń s k i e g o. Zjazd był urządzony wspólnie z Centralnym Urzędem Geologii, którego pomoc przyczyniła się wydatnie do powodzenia zjazdu.

W zjeździe wzięło udział ponad 400 geologów, w tym ponad 100 geologów z zagranicy. Najliczniejszą grupę stanowili geologowie słowaccy i czescy, a prócz tego geologowie ze Związku Radzieckiego, NRD, Austrii, Węgier, Jugosławii, Francji, Finlandii i Stanów Zjednoczonych.

Bogata problematyka naukowa zjazdu znalazła swój wyraz w licznych publikacjach zjazdowych przygotowanych na zjazd, częściowo wydanych wcześniej. Dzięki pomocy Centralnego Urzędu Geologii, Instytutu Geologicznego i Wydawnictw Geologicznych z jednej strony a Polskiej Akademii Nauk z drugiej wydawnictwa te wypadły naprawdę okazale i były bardzo urozmaicone.

A oto ich wykaz:

1. Biul. Inst. Geol. 149 Z badań geologicznych wykonanych w Tatrach i na Podhalu t. V.
2. Przewodnik zjazdowy. Wydawnictwa Geologiczne, Rotaprint.
3. F. R a b o w s k i: Serie wierchowe w Tatrach Zachodnich.
4. Z. K o t a ń s k i: Profile stratygraficzne serii wierchowej Tatr polskich, Biul. Inst. Geol. 139. Z badań geologicznych wykonanych w Tatrach t. IV.
5. Acta Geologica Polonica t. VIII z. 3, zeszyt poświęcony geologii Podhala.
6. Acta Geologica Polonica t. IX z. 2, zeszyt poświęcony Tatrom i Podhalu.
7. Przegląd Geologiczny 1959, nr 8, zeszyt poświęcony Tatrom i Podhalu.
8. S. S o k o ł o w s k i: Tatry Bielskie. Prace Państw. Inst. Geol. t. IV.
9. E. P a s s e n d o r f e r. Jak powstały Tatry. Wyd. III.
10. F. R a b o w s k i: Mapa geologiczna serii wierchowej Tatr polskich w skali 1 : 20 000. 1955.

Przed zjazdem zostało wydanych przez Instytut geologiczny kilka pierwszych arkuszy Mapy Geologicznej Tatr Polskich w skali 1:10 000, a mianowicie arkusze Furkaska, Hruby Regiel, Kominy Tylkowe, Czerwone Wierchy i Bobrowiec w opracowaniu K. Guzika, A. Michalika i S. Sokołowskiego. Odegrały one niezwykle ważną rolę w czasie zjazdu dla zrozumienia problematyki zjazdowej i dla prowadzenia tras.

W związku ze zjazdem zorganizowana została przez S. Sokołowskiego i K. Guzika wystawa map i publikacji poświęconych geologii Tatr i Podhala, zestawiona przez J. Lefeldę. Został w niej zobrazowany rozwój poglądów na budowę Tatr od czasów najdawniejszych oraz współczesne opracowania oparte na nowoczesnych metodach badawczych.

Równocześnie został przez Z. Wójcika pod kierunkiem E. Passendorfera i Z. Kotańskiego przebudowany, poszerzony i unowocześniony dział geologiczny w Muzeum Tatrzańskim, zgodnie z obecnym stanem wiedzy o geologii Tatr.

Otwarcia zjazdu w sali teatralnej Morskiego Oka dokonał przewodniczący Polskiego Towarzystwa Geologicznego prof. dr H. Świdziński, witając przedstawicieli władz, przedstawicieli towarzystw zagranicznych oraz członków PTG, a następnie wyraził podziękowanie Polskiej Akademii Nauk i Centralnemu Urzędowi Geologii za umożliwienie urządzenia zjazdu. W przemówieniach powitalnych przedstawiciel Miejskiej Rady Narodowej, przewodniczący Państwowej Rady Górnictwa prof. B. Krupński oraz przedstawiciele delegacji zagranicznych przekazali pozdrowienia i życzenia owocnych obrad.

Po otwarciu zebrania zostały wygłoszone następujące referaty naukowe:

1. Prof. dr W. Goetel omówił rozwój badań geologicznych w Tatrach,
2. prof. dr E. Passendorfer paleogeografię serii mezozoicznych,
3. prof. dr A. Gawel petroografię krystaliniku,
4. prof. dr S. Sokołowski tektonikę Tatr.

W godzinach popołudniowych pierwszego dnia zjazdu delegacja PTG oraz czechosłowackiego Towarzystwa Mineralogiczno-Geologicznego złożyły wieńce na grobach zasłużonych geologów tatrzańskich F. Rabowskiego i W. Pawlicy.

W dniach 4, 5, 6 września odbyły się wycieczki w Tatry i na Podhale obejmujące ze względu na rozległość terenu i różnicową problematykę 30 różnych tras.

Problematyka wycieczek obejmowała następujące zagadnienia: petroografię i tektonikę trzonu krystalicznego, stratyografię, paleogeografię i tektonikę serii wierchowej, stratyografię i tektonikę serii reglowych, zagadnienia geomorfologii oraz geologię Podhala.

1. W trzonie krystalicznym na czoło wysunęły się zagadnienia petrografii strefy brzeżnej, stosunku krystaliniku Tatr Zachodnich do krystaliniku Tatr Wysokich oraz problemy granityzacji.

2. W obrębie serii wierchowej zostały wysunięte: kwestia genezy zlepieńca koperszadzkiego, zagadnienia sedymentacji werfenu, stratygrafia i sedymentacja triasu środkowego, zróżnicowanie facjalne w górnym triasie i kwestia ruchów starokimeryjskich, stosunek liasu i doggeru do podłoża oraz nowe obserwacje w zakresie tektoniki w serii wierchowej. Zrozumienie tej skomplikowanej tektoniki ułatwiły w znacznym stopniu

sugestywne rysunki i profile R a b o w s k i e g o wydane w publikacjach zjazdowych.

3. W serii regłowej wysunęły się problemy warunków sedimentacji kajpru i stratygrafii triasu środkowego, które wymagają jeszcze szczegółowych badań w terenie. Jednym z naczelnych zagadnień była budowa serii regłowych, która na zjeździe wzbudziła duże zainteresowanie i liczne dyskusje.

4. Wśród zagadnień geomorfologicznych wysunęły się na czoło problemy preglacjalne i ich wyraz we współczesnej morfologii Tatr. Omawiana była rzeźba glacialna i formy akumulacji lodowcowej oraz zjawiska peryglacjalne. Ostatnio wyłoniła się nowa problematyka speleologiczna, mająca również związek z geomorfologią (wiek i rozwój krasu w Tatrach Zachodnich).

5. W eocenie tatrzańskim ważnym zagadnieniem był rozwój transgresji morza eoceńskiego na wyspę tatrzańską oraz zagadnienie stratygraficzne i sedimentologiczne. We fliszu tatrzańskim główne zainteresowanie budziły zagadnienie sedimentologii i tektoniki.

Jak widać z przedstawionej problematyki, trasy zjazdowe objęły cały obszar Tatr polskich i Podhala. Na wycieczkach toczyły się bardzo żywe a czasem burzliwe dyskusje, co wskazuje na aktualność problematyki zjazdowej.

W piątym dniu zjazdu odbyło się zebranie dyskusyjne, na którym przedyskutowano zagadnienia wysunięte zarówno w referatach, jak i w czasie wycieczek. W dyskusji zabierało głos wielu geologów polskich jak i zagranicznych.

I tak M. M a h e l dyskutował niektóre problemy sporne z E. P a s s e n d o r f e r e m oraz przedstawił nowe poglądy na temat tektoniki płaszczwinowej Tatr, negując między innymi istnienie fałszywych antyklinali w serii regłowej Tatr. S. D ż u ł y ń s k i omówił zagadnienie pochodzenia materiału i środowisko sedimentacyjne werfenu wierchowego, stawiając tezę, że materiał ten pochodził z północy, a nie z południa. B. A n d r u s o w przeprowadził ocenę aktualnego stanu badań w Tatrach. W odniesieniu do pochodzenia materiału werfenu wierchowego wypowiedział również pogląd, że materiał pochodził z północy, z wielkiego ładu windelicko-beskidzkiego, jaki rozciągał się na północ od Tatr. W. G o e t e l omówił tektonikę serii regłowej w odpowiedzi M. M a h e l o w i. H. T e i s s c y r e poruszył kwestię metodyki badań tektonicznych w obrębie trzonu krystalicznego Tatr. K. T o ł w i ń s k i omówił tektonikę łuku karpackiego, a E. P a s s e n d o r f e r problem wynurzenia Tatr na przełomie aptu i albu. W i a ł o w wyraził przekonanie o słuszności poglądu o płaszczwinowej budowie Tatr. B a l o g h zwrócił uwagę na znaczenie Tatr w budowie całego łuku karpackiego i na problem ich stosunku do międzygórze. R. U n r u g poruszył zagadnienie sedimentologii fliszu podhalańskiego. J. T o k a r s k i mówił o zagadnieniach terminologicznych związanych z tatrystem oraz poruszył problem granityzacji i izofen w obrębie trzonu krystalicznego Tatr. B. K r u p i ń s k i omówił nową wystawę w dziale geologicznym Muzeum Tatrzańskiego wyrażając dla niej swoje uznanie. B. B i r k e n m a j e r podał nowe dane do znajomości egzotyków w obrębie pasa skałkowego i przedstawił rekonstrukcję paleogeograficzną kordylier w obrębie geosynkliny pienińskiej.

Piątego dnia po południu część uczestników zjazdu wyjechała na konferencję geologiczną Czechosłowackiego Towarzystwa Mineralogiczno-Geologicznego, która odbyła się w słowackiej części Tatr. Na konferencji tej geolodzy słowaccy przedstawili swoje osiągnięcia w zakresie geologii Tatr w referatach oraz na wycieczkach, które objęły trzon krystaliczny Tatr Zachodnich i Tatry Bielskie. Konferencja zakończyła się nastrojowym ogniskiem w lasach podtatrzańskich pod Matlarami, urządzonym przez dyrekcję Tatrzańskiego Parku Narodowego.

Zarówno zjazd po stronie polskiej, jak i po stronie słowackiej ujawnił *zagadnienia wielkiej problematyki geologicznej*, a zarazem wykazał potrzebę i sens jeszcze ściślejszej współpracy geologów po obu stronach Tatr.

ZAGRANICZNI UCZESTNICY ZJAZDU
LES PARTICIPANTS DE LA RÉUNION DE L'ÉTRANGER

AUSTRIA	Maška Miroslav	JUGOSŁAWIA
Clar Eberhard	Mastihuba Teodor	Karamata Stevan
Medwenitsch Walter	Matějka Alois	Mikincić Vjekoslav
Prey Siegismund	Matula Milan	Mikincićova Dragica
ČSSR	Mažúr Emil	NRD
Andrusov Dimitrij	Misař Zdenek	Beeger Hans
Beno Jan	Mišik Milan	Dörnfeld Günter
Biely Anton	Němčok Arnold	Eismann Lothar
Borza Karol	Němčok Ján	Franz Rudolf
Bystřicka Anna	Ončakova Nela	Gotte Wolfgang
Cambel Bohuslav	Pertold Zdenek	Hultsch Aleksander
Cillik Ivon	Pouba Zdenek	Jung Wolfgang
Fusán Otto	Roth Zdenek	Knauer Erich
Gašparik Jan	Salát Jan	Quellmalr Werner
Gorek Augustin	Samuel Ondrej	Rösler Hans Jurgen
Hano Vladimír	Schaleková Anna	Sallum Rahu
Hovorka Dušan	Scheibner Ervin	Schmidt Helmut
Ilavský Ján	Scheibnerova Viera	Seidel Gerd
Jaroš Jozef	Sekyra Jozef	Wamser Walter
Kliniec Albin	Sitar Wiliem	Wasternack W.
Kodym Odolen	Suchopa Jan	USA
Korb Tomáš	Vaškovský Imrich	Garrison Robert
Ksandr Jřij	Zelman Julián	WĘGRY
Kubiny Dusan	Zorkovsky V.	Balogh Kálmán
Kúsik Rudolf	Zoubek Vladimir	Jantsky Bela
Kvéton Piotr	FINLANDIA	ZSRR
Leško Bartolomej	Laitakari Aarne	Owczinnikow A. M.
Losert Jřij	FRANCJA	Puszczarowski J. M.
Lukáč Rudolf	Bruderer Willy	Wiałow Oleg
Mahel Michal	Debelmas Jaques	
Mann Karel	Michel Robert	
Marschalko Robert		